

»naleźć brod« (3): Ale Tatarzy [...] nalaffzy brod, w noczy cię przebili *MiechGlab* 15; *BielKron* 229; *Stryj-Kron* 437.

»przebrnąć, przejść, przeprowić się przez brod« (3): Przeydą [*Asyryjczyey*] przez brody Iordánu/ á nocleg ich będzie w Gábáá *BibRadz* 1s 10/29; *Mącz* 462d; *Bud-Bib Gen* 32/22.

»szukać, patrzeć brodu« [*szyk zmienny*] (2): Krzykną oni háy háy háy/ luki tu trzáfkáiać/ Czech przez ftaw co naprofciey/ brodu nie pátrzáiać. *RejFig* C6v; żebyś miał co raz czekać lodu/ Lub fzukać brodu. Muśiałby fię też przeprowy przepośić/ Byś co raz rzeki miał fzalone mościc *KlonFlis* C3v.

a. *Woda, rzeka, morze; wurt, prąd, fala (często w pl)* (15): Łodzi bukowa któraś gládkiey Twarzy páfterzá Pryámezyká Mokremi flonych wod ściefzkámi Do przezroczytych Eurotowych Brodow nośilá *KochOdpr* C3v; *KochPs* 105, 121; A ten/ który to wielkim fwym ftáránim fpráwil/ [...] Wiflé/ która niezáwżdy przewoźniká flucha/ Moftem fpętał: bród wielki/ ále drógá fucha. *KochFr* 89; Y Ktoż háyno ná brzegách Strymonowey wody Ták piękne fwym zálofnym gránim fmuć brody? *WitosLul* A4v.

Zwrot: »brod przebyć« (3): [*Pan*] Morze w twárdy grunt obraca/ Byftré rzeki ná wfópák wraca/ Anichmy ftóp omoczyli/ A brody wielkie przebyli. *KochPs* 94, 160; Zebych ia téż [...] on bród mógl przebyć/ przez który Srogi iákis przewoźnik woźi bládé cęnie *KochTr* 13. Cf »słony brod«.

Wyrażenia: »brod morski« = *morze*: Okázelfz láfke/ y fwe fmiłowánié Dżiwné nád ludem fwoim: o wfánié Wfzech žiemfkich gránic/ y nieprzebytégo Brodu morfkiego. *KochPs* 93.

»głęboki (najgłębszy) brod« (2:1): Tyś nád Lucefną cęignął/ któręy bród głęboki Tuż tám od fláku twego wpada w Tud fzeroki. *KochJez* B2; Nie obroniá tu fubtylne wywody/ By fuchościá zwáć y nagłęblze brody *WisznTr* 24; Skoro záś polá śniegiem/ á głębokié brody Mroźná Zimá przykrylá cęierpliwémi lody *KochPam* 83.

»rzeczne brody« = *rzeki*: Y kámién ftál/ y koło/ ftály rzeczne brody/ W ten czás głodny Tántálus záłápił kęs wody. *KochTarn* 76.

peryfr. »słony brod« = *morze*: Morze wyfchło: á oni gościcim gotowym Miedzy dwá wodné mury flony bród przebyli *KochPs* 160.

W przen (1):

Zwrot: »przebyć brody«: Látwiuchno ták przebędziefz roznoptylne brody/ Y przedfiewzięcie fkończyfz bez znáczney przygody. *RybGieśli* Cv.

Przen (1):

Zwrot: »być w brodzie« = *wpaść, skompromitować się*: LEpićy było záraz w bród/ ftárzy ták mawiali/ Ktorzy fykophánciey nikałká nie ználi. A tyś wolał przez láwy [obłudnie]: á przecieś był w brodzie *PudlFr* 43.

2. *Właściwy, słuszny, uczciwy, prawy sposób postępowania, dobre wyjście z trudności* (15): *OrzRozm* I4v; nie ogládáli fye cęi/ o niepodobny bród fye kufzáć/ ná to co zá nimi było *OrzQuin* R; To fztuká przednia żeglowánia tego/ [...] obráć fobie trwály Y przeżyrzyfty bród/ kędy cnotá plynie *GoslCast* 55.

Przysłowie: Gdyż ich wiele widamy téż z zacnego rodu/ Iz bárzo brną w błoto á chybyiać brodu. *RejWiz* 100v, 28v; *RejZwierz* A5v; *OrzRozm* I4v; nie máfz co winić/ W tym pocziwym cziowiecze dawnego narodu/

Bo w żadney dobrej fpráwie nie chybi ten brodu *PapPan* F4v, R4, Ee2; *KochFr* 21 [ogólem 8 r.].

Zwroty: »brnąć prostym (prosto) brodem« = *postępować uczciwie, szczerze, jawnie, śmiało* (2): Bo ten brnie proftym brodem niechce ná wykrety *RejZwierz* 56v, 62.

»prosto iść brodem« = *postępować uczciwie, szczerze, jawnie, śmiało*: TV ná mię przytrudnieyfzym/ s tym zacnym narodem/ Bo w káżdych fwoich fpráwach/ profto idzie brodem *RejZwierz* 52v.

»[czyim] brodem pojsć« = *pójsć czyjáś słuszną drogą, za czyimś dobrym przykładem, wzorem*: iefliże my ná proftość przodkow náfzych pátrzáć/ ich brodem w tey Eksekucyey poydziemy/ beśpiecznie do brzegu przebrniemy *OrzRozm* Iv.

3. *Błąd, zło, grzech, postępowanie godne potpienia* (2):

Zwrot: »zabrnąć w (głęboki) brod« [*szyk zmienny*] (2): pocziwy cziowiek ma fie pilnie ftrzedz y tákich bieflad/ y tákich ludzi y thákich rozmówek/ fkądby mu to przypáś miało. [...] y co fzkodliwego/ y co trudnego/ y co niepocziwego pocziwemu cziowiekowi przynosi. [...] Abo wiem kto iuz w ten bród zábrnie/ iuz nigdy beśpiecznego áni wefolego czáfu mieć nie może. *RejZwierz* 72; Zábrnęli w ták głęboki brod/ á fnadźby mógl rzecż w głębokie blotho/ iz áni wiedzú/ áni wmieia iáko fie s tego wypłęthác máia. *RejZwierz* 194.

4. *Wyrażenie przyimkowe w funkcji przysłowka*:

»w brod« (9):

a. *Przez wodę bez pomocy łodzi lub promu (pieszo, konno, wozem)* (3):

Zwrot: »w brod jechać, przejeżdżać« (3): *BielKron* 411; wielka fuchość pánowála w Polfcze y w Litwie/ [...] w brod koniem przeiezdzano zá Rágneta *StryjKron* 652; Od moftowégo tákze fá wolni: á kto chce wbród iechác, nie ma mu bydz broniono. *SarnStat* 68.

b. *Najkrótszą drogą, najprościej, po prostu, bez ogródek, nie długo myśląc; szczerze; śmiało* (3): LEpićy było záraz w bród/ ftárzy ták mawiali/ Ktorzy fykophánciey nikałká nie ználi. *PudlFr* 42.

Zwroty: »po prostu a jako w brod brnąć«: Ale bychmy po proftu á iáko w brod brnęli/ Pewnie bychmy w fwych fpráwach dáleko flynęli. *RejZwierz* 251v.

»w brod iść« = *mówić prosto, szczerze*: Nárzeka iefzcze tenże Doktor S. ná buczny lud dworfki/ [...] iz w poľpolitey rozmowie/ rzadko w brod idá/ ále dworfkich mow fwoich/ zmyślániem/ bluznierftwy [...] popieráia *PowodPr* 48.

c. *Calkowicie, zupełnie, w pełni, obficie, w obfitości, dużo* (3): Ten lud téż ieft tákí/ Krnábrny/ y bárzo předki w bród złości wfzeláki. *ZawJest* 5; fáctia Nowoewángelicka/ iz niemoglá wbrod (iáko fzczyrości Ewángelickiey y Polfkiey należálo) áni Iurifdikeiy duchowney/ áni dzieśięcin duchowienftwu záprzeć: fzli [...] ná duchownych tákim podkopem. *PowodPr* 23; niechżo fie nikt nie obraża/ iz fwego (P. Bog widzi) nie nie fzukáiać/ dobrá poľpolitego iáko mogę wbrod ochraniam. *PowodPr* 85.

BZ

BRODA (300) sb f

o oraz a jasne.

sg N broda (64). ◇ G brody (38). ◇ D brodzie (6). ◇ A brode (86). ◇ I brodą (33). ◇ L brodzie (34). ◇ V brodo (1). ◇ pl N brody (4). ◇ G bród (3). ◇ A brody (25). ◇ I brodami (1). ◇ L brodach (3). -ach (1), -ách (1), -(a)ch (1); -ach : -ách *KrowObr* (1 : 1). ◇ indecl (w tekście obcym) Broda (2).

Sł stp, Cn notuje, Linde XVI - XVIII w.

1. *Część twarzy poniżej dolnej wargi (33):* *March*¹ A4; *Lanugo* Pырwffe włofy ná brodzyc. *Murm* 54, 73; *ZapWar 1530 nr 2397*; *BarbBydly* 48b; Oleiek fam Koczenkowy na brodzie włofy rofei kiedy nim namażefz brode. *FalZiol* I 127d, I 2a, 27d [2 r.], 127d, II 19a, V 60v (8); Broda długa á koneżata zna[mionuje] człowieka mądrego, dowcipne⁶⁰, chytre⁶⁰ *GlabGad* O6, A7v, A8v, B [2 r.], N2v, O5v (10); *Mącz* 125d, 313a; I Brodá ielli poráltác niechce/ zmiefzay zítará oliwą popioł z Bożego drzewká/ á pomázuy. *SienLek* 47v, 35v, 47v [2 r.], 81, T2; A tego węzel dufil vpłtrzonej tkanice, Ktora pod brodá ftrzegła czubatej przelbice *KochMon* 32; *Calep* 514b.

2. *Zarost na dolnej części twarzy; barba* *Murm*, *Mymer*¹, *Mącz*, *Calag*, *Calep*; *capillus, lanugo* *Mącz* (251); *March*¹ A2 [2 r.]; *BierEz* Q3; *OpecŻyw* C, [79v], 156 [2 r.]; *PatKaz III* 120; *Murm* 54 [2 r.]; *Mymer*¹ 21v; *FalZiol* † 4b, I 2a; broda [jest] rozeznanie męža od niewiały. *BielŻyw* 137, 75, 132; PRzez brode niez infzego nie ma być rozumiano iedno włofi ktore roftą okolo vlt ku dolowi, ktore polatinie zową barba *GlabGad* O4v; Broda počżyna rofe v otrokow po czternaście lat polpolicie *GlabGad* O4v, A7v [2 r.], A8, O4v [2 r.], O5 [4 r.], O5 žp (16); *MiechGlab* 11; *BierRozm* 26; *March*³ T7; *LibMal 1547/128*, 1551/158v; *RejKup* bb5v; ten człowiek był bárzo wielki á piękny/ ktorego głowá y brodá widziála fie iáko naczyftfza wełná. *HistAl* Lv, A3v, I2v; *LubPs* dd3; *GroicPorz* k3v; *KrowObr* 118v, 119, 119v [2 r.], [244v], [253v]; Chodząc po brzegu morfkim/ człowieka ftárego Podkał/ [...] Nadobną síwá brode áz do pálá máiac *RejWiz* 20, 4, 29, 31, 36, 46 (9); *RejFig* Bb7v, Dd2 [3 r.], Dd6; boe nie ná vrodzie/ Icie meftwo zależy/ ni ná wielkie brodzie. *RejZwierz* 26, 28 [3 r.], 51 [2 r.], 88v, 106v, 140v [2 r.]; *BibRadz* 2.Reg 20/9, *Ps* 133/2; *OrzRozm* Q4; FRe-deryk rzeczony Bárbárolá od brody lifowátey/ brát Konradow/ kłiążę Szwabkie/ ná Cefárftwo od Elektorow wybran *BielKron* 181v, 66v, 70v, 166v, 258, 360v (7); *Lanugo*, Mech też pierwfza brodá która fie náprzud młodziencom pułzeza *Mącz* 183c, 4c, 23b [2 r.], 34c, 95c, 226b (12); *SienLek* 48v; *RejAp* 180; Drugi záfię kiedy fobie vczefze brode/ zda fie fobie bárzo ftroyny *GórnDworz* L8, R8v; *HistKzym* [2], 2v [2 r.], 3 [6 r.], 4; *RejZwierc* 92, 135v [2 r.], 147v; *BudBib* Is 15/2, 3.Esdr 8/72; *BiałKaz* B; *PapriPan* E2v, Fv, K, Rv; *SkarJedn* 59; *SkarŻyw* 308; *MWilkhist* B4v; NOWy to fortél/ á málo flichány/ Ná sróbná brode grzebien ólwiány. *KochFr* 12, 60, 101, 124, 131 [3 r.]; O brodo ftárożytna/ nie obieté brzęmie: Iákos z niebá zleciála ná tę nilką ziemię? *KochBr* 151, 150 [9 r.], 150 žp, 151 [5 r.], 152 [2 r.], 153; *BielSjem* 2; *PudlFr* 4, 51, 60, 75; Barba - Broda. *Calep* 123b, 483a; *SarnStat* 517, 927; Pytałz mię: kto to idzie w tey Izafránney Izácie, Y z tą brodá cífawá? *KlonWor* ** [2 r.], **2, **2v, 27 [3 r.], 28 [2 r.] (10).

W charakterystycznych połączeniach: broda *cisawa*, *czarna* (3), *krokosowa* (2), *lisowata* (4), *miedziana* (2), *plomienista*, *siwa* (14), *szedziwa*, *śrebrna*.

Przysłowia: Brodá nikogo Philofophem á medrcem nie czyni. *Mącz* 23b.

Mędrzec ále tylko brodá nie vczynkiem. *Mącz* 23b.

Byś miał tak długi rozum/ iákoé brodá wiśi/ Nie dalbyś fie ofzukác *RejZwierz* 122.

Zwroty: »głaskać, muskać (się) brode (brody, po brodzie)« [szyk zmienny] (6): *BielKom* E2; *RejFig* A3; Bo wnet tępogo á boiáźliwego vžrzyfz gdj co chce poważnego mówić áliści on piętá wierci/ pálee fkubie/ brode mułczę

RejZwierc 19v; Co wiedzieć co nam myflá niewierni Pogáni/ Tą ręká głáfcze brode á s tylu éie ráni. *BielSpr* e2; *PapriPan* 112; Skoro to nieprzyaciél ludzki vlyfzał: počżáł oblápiác Theophilá/ y brode iego głáfkáe *SkarŻyw* 171.

»(o-, po-) golić brode, (o)golenie brody« [szyk zmienny] (34): *FalZiol* V 65v; *LibMal 1545/94v*; *HistAl* A2; *KrowObr* 119, 119v [4 r.], 120, 239v; *Leop* *Ler* 14/9, 19/7; Niekthorzy mężowie z Sychem z Sylo y z Sámaryey przyfzli/ tho ieft/ ósmúdziefiát mężow ogoliwfzy brody *BibRadz* *Ler* 41/5, *Ez* 5 arg, 5/1; Nie golcie brzytwá głowy áni brody. *BielKron* 36v; ANákletus Papież/ [...] Ten brody rofkazał káptanom golić dla fnadnieyfzego fluzenia kielichá. *BielKron* 148v, 70v, 122v, 150, 346; *Mącz* 309c, 345b; *GórnDworz* L6; *HistKzym* 18, 26; *RejPos* 226; *BudBib* *Lev* 14/9, 2.Reg 10/4, *Bar* 5/30; *SkarJedn* 231; Golić brode. Radere barbam. *Calag* 120a; *SkarKaz* *Rej* 706a [2 r.].

»(o-, u-) strzyć, postrzygać brode, ostrzyżenie brody« [szyk zmienny] (8): *KrowObr* 119v [2 r.], 125; Mifibozeth też fyn Saulow/ wyffedł w drogę przeciwko krolowi niemywfzy nog: áni oftrziğflly brody *Leop* 2.Reg 19/24; Ielli záś kto/ nie brody nie vłtrzyga/ y do tego náyduiá winę: we zbroi powiediáią bárzo s nią zle. *GórnDworz* L6, L6; *Calag* 120a; *KlonWor* 33.

»brode (u)farbować« [szyk zmienny] (3): *RejZwierc* 2v, 30v; éi ftarzy/ kthorzy fie w tákowych zabáwách kocháią/ chcą to pokazác/ iż nie fá ftarzy/ y dla tego wiece owo fárbuiá fobie brode *GórnDworz* K2v.

»(za) brode (wy)targać, brode wytargać« (8): *OpecŻyw* 107v, 114v, 115; *TarDuch* C3, C4; [ludzie] ogieñ ná iego grobie vczyniwfzy/ pogáńfkim obyczáiem/ brody fobie tárgáli á ná ogieñ miótháli *BielKron* 322; *SkarŻyw* 30, 273.

»brode zapuszczać, zapuścić, puszczać, broda zapuszczonea« [szyk zmienny] (7): [Adryjanus] [...] Ten napirwey s Cefárzow počżáł brode zápułzczác. *BielKron* 149, 358; Submittere capillum, Zápuścić brode. *Mącz* 227b; By Grekowie vrocić fie do S. jedności chcieli/ nie éielzko by nam brody zápuścić. *SkarJedn* 236, 348; *SkarŻyw* 356; *Calep* 1117b.

Wyrażenia: »ognista broda« = *ogon komety*: Sindmého [!] dnia gwiazdy wlyfky [...] ognifté brody z fiebie wypułzczá/ iáko widámy komety. *OpecŻyw* 193v.

peryfr. »siwa broda« = *starzec*: Przyfzedł do mnie iákiś máž [...] Powiedzyał mi że rofkofz ná tym nędżnym fwiecie/ Nalepfa nádevłzytko/ [...] A ktoby był nie fluchał oney síwey brody. *RejWiz*: 36.

Zestawienie: »hiszpańska broda« = *broda przystrzyżona w szpic*: Bartofzu lyfy/ á z Hifzpáńfká brodá/ Gódzien by láfki zá fwoiá vrodá. *KochFr* 60.

W przen (1):

Zwrot: »skuś brody«: Pánie młody/ Strzeż fie fzkody/ [...] Bo przygody/ Czyniá wrzody/ Iáko wody/ Gdzie zle brody/ Skąd wiece fmrody/ Z zley gofpody/ Gdzie fkubá brody/ S pieklá zálatuiá. *RejZwierc* A.

a. *Tytuł utworu J. Kochanowskiego* (1): BRODA IANA KOCHANOWSKIEGO. *KochBr* 150.

b. *Charakterystyczny pęk sierści, piór, podbródek u zwierząt* (9):

a. *U niektórych zwierząt pęk włosów pod pyskiem, na podgardlu, podgardlek* (7): Lifká rzeklá/ kozle miły/ Rozumy éie omyliły: Ktorych w fwey brodzie málo máž *BierEz* H3v; *RejFig* Dd2; gdy chłop fiedzi iáko kozieł z záwiefzoná brodá *RejZwierc* 54.

Zwrot: »brodę targać«: LEw gdy wfnął ná flońcu/ Krolikowie máli/ Zbieżawfzy fie/ igráncę/ brodę mu tár-gáli. *RejZwierz* 118v.

Wyrażenie: »kozia broda« (3): Aruncus Podgárdlek/ á kozia brodá/ to yeft kofmy które pod gárdlem wifzá. *Mącz* 17b; Hirquina barba, Kozia brodá. *Mącz* 156d; Aruncus — Koziąbroda. *Calep* 100a.

β. *Grzebień podszyjny u kury, podgardlek* (1): Palea, Podgárdlek/ brodá/ álbo grzebień podfzeyny v kur. *Mącz* 273b.

γ. *Miękkie wyrostki na podbródku u ryby* (1): ta riba mul iefth rzeczona [...] á ty które <lepfze> z nich fa/ ty máią dwoię bro<de> tym> fie żywiá *FalZiol* IV 37c.

3. *Zarost na ciele w dolnej części brzucha* (2):

Zestawienie: »spodnia broda« (2): Pecten Spodnyá brodá. *Murm* 61; pecten, barba inferior, spodnya broda *BartBydg* 109b.

4. *W terminologii flisackiej dziób statku* (2): Ráfá iefth kámién/ co siedzi pod wodá/ Y tego Izkutá niech nie tráca brodá/ Bo fkálá w wodzie zásiádlá od wieká *Klon-Flis* F3; Drágiem to zowá kedy Port závártó/ [...] Przeto ty czekay/ ázci drag odwiódá/ Nie trácaý brodá. *Klon-Flis* Hv.

5. bot. *Zestawienie*: »kozia, kozła broda« = barba hirci, scorzonera silvestris (J. J. Woyts, *Gazophylacium medico — physicum Lipsk* 1767); ziele; hirci barba, barbula hircina *Mącz*; come, gerontopogon *Calep*; trago-pogon *Mącz*, *Calep* (4 : 1); Barbula hircina, Kozia brodá/ Ziele yeft. *Mącz* 23b; Tragopogon latine, Hirci barba, Kozła brodá. *Mącz* 460c; Come — Kozią broda. *Calep* 219b; Tragopogon — wlyńnik, kozia broda. *Calep* 1077a; Gerontopogon — Kozią broda. *Calep* 454a.

6. n-pers (7): *LibMal* 1544/90; ktore piéniádze zosta-wil belna, na Vteiwego Voćiecha Brodę fkupuiąc onego ze mlina W Sulieczyńie *ZapKóscier* 9; wtory swadek slachetny pan woczyech broda lath mu béndancz 76 *ZapKóscier* 68, 9 [2 r.], 9v, 68v.

Synonim: **2. α., β. podgardlek.**

Cf **BRODONOS, BRODOSZEDNY, BRODZISZCZE**

BZ

BRODACICA cf BRADACICA

BRODACIEĆ (1) *vb impf*

3 *sg praes* brodacieje.

Sł stp, Cn brak, Linde XVI (ten sam przykład) — XVII w.

Dostawać zarostu na dolnej części twarzy: Młodzieńczik który yuż brodacieye/ okrzos/ Izpiczak niektórzi zowá. *Mącz* 277d.

BZ

BRODACZ (6) *sb m*

Teksty nie oznaczają ó; prawdopodobnie o jasne (tak Cn); a pochylone.

sg G brodacza (1). ◇ *pl G brodacz(o)w* (3). ◇ *D brodacz(o)m* (1). ◇ *A brodacze* (1).

Sł stp notuje w innym znaczeniu, Cn notuje, Linde bez cytatu.

Człowiek brodaty, mający duży zarost na dolnej części twarzy; pogardliwie mężczyzna; barbatus, barbatulus, barbiger, multibarbus, pogonatus Cn (6): biyéie/ zábiyéie/ á nie żywćie żadnego brodaczá. *BielKron* 319v; każda po dziefiáci głow tym brodaczóm dziś zetnie. *BielKron* 320; *BielSat* L4; Poiedziem náń [na Syem] ochotnie/

będzieli czas Boży: Choćia náfze brodacze ten náfz Syem zátrwoży. *BielSjem* 5v, 27v.

Wyrażenie: peryfr. »brodacz długia = starzec: Było w tym woýfku białych Zorawiów niemálo/ Ktorem się drugich rządzić potrzebná rzecz zdáło. Wzorem brodaczów długich/ ktorých moc ácz mniefzá/ Ale zásię rádá ich we wfzyftkim głowniefzá. *KnitaSpit* Bv.

Synonim: brodonos.

BZ

BRODACZEK (1) *sb m*

N sg brodaczek.

Sł stp, Cn, Linde brak.

Dem. od „brodacz“: Barbatulus — Brodaczek. *Calep* 123b.

BZ

BRODATY (23) *ai*

o oraz a jasne.

sg m N brodaty (12). ◇ *G Brodat(e)go* (4). ◇ *D Brodat(e)mu* (1). ◇ *A Brodat(e)go* (1). ◇ *I Brodatym* (1). ◇ *L Brodatym* (1). ◇ *n N brodat(e)* (1). ◇ *pl A m pers brodat(e)* (1). *subst brodat(e)* (1).

Sł stp, Cn notuje, Linde XVII(XVIII) w.

1. *Mający brodę, zarost na dolnej części twarzy; barbatus Murm, Mymer¹, Mącz, Calag, Cn; barbiger, multibarbus, pogonatus Cn* (8): *Murm* 54; Barbatus. Brodaty. *Mymer¹* 24; Iako Alexander nalazł niewiaftly brodate. *HistAl* 12v; Potym vyrzał [Aleksander] pofly Perfkie brodate *BielKron* 123; *Mącz* 23b; Drugi obraz miał brodę złotá/ ná ktorego czele napis był ten. Ia iefstem brodatý/ Iefliby kto był lyfy/ przydż ku mnie/ á weźmi sobie z mych wlofow. *HistRzym* [2], 3; *Calag* 73a.

2. *Mający pęk włosów pod pyskiem (o zwierzętach)* (1): KOza iefł zwierzę brodate *FalZiol* IV 5d.

3. n-pers: *Zestawienie*: »Henryk Brodaty« (14): Po śmierci Leftkowej począł być rofterk około opieki Bolefláwá fyná Leftkowego między Henrykiem Brodatým á Konrádem Mázowieckim kfiáżęcím *BielKron* 358v; Słyżąc Konrad Mázowieckie Kfiáżę śmieré Henriká brodatego/ począł zásię przeffádowác Bolefláwá pudiká Kfiáżę Krákówfkie y Sędomierfkie *BielKron* 360, 357v [2 r.], 358 [4 r.], 358v, 360 [3 r.], 367 (14).

Cf **BRODZIASTY, NIEBRODATY**

BZ

BRODAWCZANY (1) *ai*

A sg n brod(a)wcz(a)n(e).

Sł stp, Cn brak, Linde XVI w.

Dotyczący brodawek, brodawkowy;

bot. Zestawienie: »ziele brodawczane« = *Calendula officinalis* L. (Rost); *miesiączek, nogietek*: Theż gdy fokiem iego [miesiączka] będziefz namazowál brodawki/ fpádzá ie precz/ á dla te^{go} niektórzy zowá ie ziele brodawczane. *FalZiol* I 71b.

Synonimy: *miesiączek, nogietek.*

Cf **[BRODAWCZASTY], BRODAWCZATY, BRODAWKATY**

BZ

[BRODAWCZASTY *ai*

G sg m a. n brodawczast(e)go.

Sł stp, Cn brak.

Pelen brodawek; verrucosus Cn: Słepogo álbo chro-mego/ álbo ránionego/ álbo brodawczáltego [verrucatum]/